

Apa-fiú, tanító-tanuló kapcsolat

Somody Imre

A 90-es évek közepére világossá vált, hogy a régi rendszerben bizony nagyon korlátos és sokszor hamis volt az ismeret anyag amit elsajátítottunk, én is "gyorstalpalón" szerettem volna hiányosságaimat pótolni. Az egyik súlyos – sok vitát kiváltó - téma Magyarország, Európa és a világ történelme a XX. században. Jó barátom, Alexander Bródy ismertetett össze bennünket Jánossal. Kapcsolatunk, haláláig tartó szoros barátsággá - de talán inkább apa-fiú, vagy tanító-tanuló kapcsolattá - formálódott.

Én a fiatal, tenni akaró, ő a megfontolt "reakciós" ahogy szerette magát jellemezni. Hamar felvetődött, kellene valami igazán nagyvonalú és fontos dolgot tenni szeretett nemzetünk hasznára. János hosszas beszélgetések után vállalta egy a társadalom véleményvezéreiből összeálló közösség vezetését. 2001. július 12.-i levelében erről így irt:

"John Lukács Klub"-ról szó se essen. Ellenben Tocqueville-Klub-ra gondoltam — azért mert Tocqueville a világtörténelem demokratikus korszakának egyszerre Platón és Arisztotelész méretű gondolkodója, és mi (nem csak Magyarok!) meg tulajdonképpen a tömeg demokrácia korszakának csupán a kezdetén vagyunk (illetve itt kell találnunk fel magunkat)."

Nagy reménységgel vágtunk bele a "Tocqueville-kör" megszervezésébe. 2002. júniusától kezdve sikerült 8-10 alkalommal a társadalom különböző területeit vezető, politikailag, ideológiailag különböző értékrenddel bíró, de az ország felemelése érdekében elkötelezetten tenni akaró embereket egy asztal köré ültetni. János alap üzenete a következő volt:

"Tocqueville-nek az volt a véleménye, hogy demokratikus társadalom felebaráti szeretet és becsületesség nélkül lehetetlen. Persze tudta, hogy a szeretetet nem lehet rákényszeríteni senkire. Ám a gyűlölet semmiképpen sem lehet becsületes. Becsületes politikus tehát nem építhet a gyűlöletre. Tocqueville keresztény felfogását jellemzi, hogy úgy vélekedett, az arisztokratikus kor legnagyobb vétke a gőgösség, a demokratikus korszaké pedig az irigység. De van itt még valami, amiről nem szokás beszélni. Az, hogy a gyűlölködés oka leggyakrabban az önbizalom hiánya. A valóban demokratikus Magyarországot megszilárdítani csak úgy lehet, ha a közélet megszabadul a gyűlölködéstől, a gőgtől, az irigységtől, és így képes lesz arra hogy megfelelően fejezze ki a nép önbizalmát."

Sajnos, ahogy sokan megéltük - a figyelmeztetések, a jó szándék, a példaadás ellenére -, a politikai, társadalmi széttartás egyre inkább eluralkodott hazánkban. A konstruktív párbeszéd - így a Tocqueville-Kör létezése is ellehetetlenült. János azonban nem lankadt és nem adta fel a 2013-ig szerveztünk neki előadás sorozatokat, melyeken megingathatatlan hittel, mély tudásra építve és utolérhetetlen, fanyar humorral tanácsolt mindanyiunkat Varga Béla szavaival: "...mélyen kell beidegződnie a magyar tudatba annak, hogy hibáinkért és gyarlóságainkért **most mi egyedül leszünk felelősek.**"